

Anti-pestprotocol

Burgemeester de Wildeschool

Samen maken wij er een fijne school van!

Inhoudsopgave

Inleiding	2
Wat is pesten?	2
Wat is een anti-pestprotocol?	3
Voorkomen van pesten	4
Preventief	4
Curatief	5
Monitoring	6
Het concrete stappenplan	6

ANTI-PESTPROTOCOL Burgemeester de Wildeschool

Inleiding

Ieder kind heeft recht op een fijne schooltijd. Met behulp van dit protocol laten wij zien hoe wij er samen een fijne school van maken voor iedereen.

Alle regels en afspraken die de school hierover heeft, kunt u terugvinden in dit protocol.

Wat is pesten?

Pesten is het herhaaldelijk en opzettelijk kwetsen van iemand die zich niet goed kan verdedigen. Met **herhaaldelijk** wordt bedoeld dat het kind steeds het mikpunt van gemene en kwetsende opmerkingen of handelingen is. **Opzettelijk** betekent dat iemand bewust verdriet is aangedaan. Naast deze kenmerken is er bij pesten sprake van een **machtsverschil**. Pesters zijn sterker dan slachtoffers. Daardoor kunnen slachtoffers zich niet goed verdedigen.

Er zijn verschillende vormen van pesten. Wij onderscheiden

- *Fysiek: slaan, duwen, schoppen;*
- *Materieel: het kapot maken of afpakken van iemands eigendommen;*
- *Verbaal: uitschelden, steeds opnieuw vervelende opmerkingen maken;*
- *Relationeel buitensluiten, leugens of geruchten verspreiden;*
- *Digitaal pesten: alle vormen van pesten die online plaatsvinden, zoals op Snapchat, Instagram, TikTok, Facebook en Whatsapp.*

Pesten is iets anders dan plagen. Plagen is op een gelijkwaardige manier. Bij pesten is meestal sprake van een proces dat langer duurt en dieper ingrijpt in het leven van de gepeste. Pesten komt vaak voor in een groep.

Rolverdeling bij pesten

In een pestsituatie heeft elk kind een bepaalde rol. De rol geeft aan hoe de kinderen zich op dat moment gedragen. Bij het gebruik van deze rollen is het belangrijk om te weten dat kinderen niet een bepaalde rol *hebben*, maar zich *gedragen* op een manier die bij een bepaalde rol past. Welke rol een kind aanneemt, kan ook verschillen per situatie.

De verschillende rollen die wij onderscheiden bij pesten zijn:

- *Pester: initiatiefnemer van het pesten;*
- *Assistent: doet actief mee met de pester, maar speelt geen hoofdrol in het pesten;*
- *Versterker: doet niet direct mee met het pesten, maar geeft de pester positieve feedback door toe te kijken of te lachen om het pesten;*
- *Slachtoffer: het gepeste kind;*
- *Verdediger: steunt en komt op voor het slachtoffer;*
- *Buitenstaander: weet van het pesten af, maar grijpt niet in.*

Kinderen met een TOS/SH hebben meer kans om gepest te worden. Zowel kinderen met TOS/SH zelf als de leerkrachten geven aan meer gepest te worden dan kinderen zonder deze problematiek. Zij ervaren buitengesloten worden en pesten. Daarnaast geven zij aan minder vriendschappen te hebben. Het maakt hierbij geen verschil of de kinderen in regulier basisonderwijs of speciaal onderwijs zitten. Pesten kan dus ook voorkomen op de Burgemeester de Wildeschool.

Een TOS of slechthorendheid kan ertoe leiden dat signalen van anderen verkeerd kunnen worden geïnterpreteerd, waardoor een situatie sneller als bedreigend wordt ervaren en er het gevoel bij kinderen ontstaat dat zij gepest worden. Communicatie en interacties kunnen te snel gaan, waardoor te laat of niet gepast gereageerd wordt. Door het niet mee krijgen van een grapje of een wijziging in spelregels, wordt gemakkelijk de plank misgeslagen. Tevens kunnen kinderen met TOS/SH onhandig zijn in het gepast reageren op reacties van anderen. Door de moeite met het verwerven van taal, verloopt de ontwikkeling van het emotiebegrip en emotieregulatie eveneens niet vanzelfsprekend. Dit maakt kinderen met TOS/SH kwetsbaar voor pesten tijdens sociale interacties.

(Bronnen o.a.: [Kom maar op!](#) en

[De sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen met een taalontwikkelingsstoornis](#))

Wat is een anti- pestprotocol?

Een anti-pestprotocol is een handelingsplan voor de school. Hierin wordt vastgelegd welke stappen de school gaat zetten in het geval van pesten: Met wie wordt er gepraat, wie zijn daar bij, en wat is de volgende stap.

Het is belangrijk dat bij het gebruik van het anti-pestprotocol rekening wordt gehouden met het gegeven dat er een groep leerlingen is waarbij de stoornis van invloed is op het pestgedrag. Kinderen voor wie het extra moeilijk is om op een sociaal aanvaardbare manier met elkaar om te gaan.

Waarom is een anti- pestprotocol belangrijk?

Een anti-pestprotocol geeft kinderen, leerkrachten en ouders duidelijkheid over hoe gehandeld wordt wanneer er gepest wordt. Door het protocol te volgen ontstaat een samenwerking tussen leerkrachten, pester, gepeste, overige klasgenoten en ouders.

Het feit dat de school er beleid op gemaakt heeft, geeft aan dat de school onderkent dat pesten een probleem is en dat het niet gedoogd wordt. Wanneer zij vervolgens direct optreden wanneer er sprake is van pesten, is het voor de pesters duidelijk dat wat ze doen consequenties heeft.

De aanpak moet schoolbreed gedragen worden:

- Het team moet achter de gekozen aanpak staan en op de hoogte zijn van de inhoud en werkwijze. In de praktijk houdt dit in dat zowel leerkrachten als ondersteunend personeel dezelfde regels hanteren op school.
- De ouders moeten op de hoogte gebracht worden van de pestaanpak via de nieuwsbrief of een informatieavond. Ook is het belangrijk dat deze informatie terug te vinden is in de schoolgids en op de website.
- De gekozen aanpak moet duidelijk zijn voor de leerlingen. De leerlingen moeten weten hoe er gehandeld wordt bij pestsituaties.

- Het moet voor iedereen duidelijk zijn hoe en op welke manier er gecommuniceerd wordt over pestgedrag.
- Er vindt jaarlijks een evaluatie plaats over de aanpak. Dit geldt voor zowel leerkrachten als ouders en leerlingen.
- Jaarlijks wordt de aanpak in het team besproken, zodat ook nieuwe collega's op de hoogte zijn.

Voorkomen van pesten

De Burgemeester de Wildeschool creëert een veilig sociaal klimaat op school door pesten te voorkomen (preventief) en tegen pesten op te treden als het zich voordoet (curatief).

Preventief

De Burgemeester de Wildeschool werkt met KiVa. Dit is een wetenschappelijk effectief, preventief schoolbreed programma gericht op het versterken van sociale veiligheid. Binnen KiVa ligt de nadruk op de groep als geheel en niet op individuen. Het motto is: 'Samen maken we er een fijne school van'.

Wij geven minimaal één keer, bij voorkeur tweemaal in de week een KiVa-les.

Deze lessen stimuleren de sociale vaardigheden van kinderen die zij nodig hebben om een groepsnorm tegen pesten te kunnen creëren. KiVa werkt vanuit leerdoelen. Gedurende het schooljaar worden 10 thema's behandeld, waaruit school-/KiVa-regels naar voren komen. De thema's gaan over positieve groepsvorming en het voorkomen van pesten. De leerlingen krijgen inzicht in wat pesten is en wat zij er tegen kunnen doen.

In de (bovenbouw)groepen vindt elke week een preventief groepsgesprek plaats. Tijdens deze gesprekken wordt de sfeer in de groep besproken. Er wordt naar gestreefd de leerlingen zelf verantwoordelijk te maken voor de sfeer in de groep. Tijdens de groepsgesprekken worden leerlingen gestimuleerd zelf met oplossingen en ideeën te komen. De ouders krijgen een nieuwsbrief KiVa. Hierin staat de uitleg van de thema's van KiVa, zodat zij ook thuis met hun kind over KiVa kunnen praten en oefeningen kunnen doen. Tevens worden ouders geïnformeerd over wat in een KiVa-les is besproken en welke afspraken er zijn gemaakt.

Aan de start van het schooljaar worden de school-/KiVa-regels, maar ook de pleinregels en groepsregels opgesteld. Dit gebeurt zoveel mogelijk in overleg met de leerlingen. Zo leren zij zelf nadenken over wat gewenst gedrag is, wat zij zelf prettig vinden, hoe zij kunnen bijdragen aan een prettig klassenklimaat. De leerlingen zijn hierdoor meer betrokken bij de gang van zaken in de groep en de school.

Deze regels zijn zichtbaar in elke groep en worden dagelijks met leerlingen besproken. Het instellen en inoefenen van duidelijke regels heeft een preventief effect.

In vrije situaties, zoals tijdens het buitenspelen, bij het binnenkomen 's morgens en naar huis gaan 's middags, is er toezicht. Het personeel is aanwezig bij de busjes, bij de buitendeur, op de gangen en heeft een actieve begeleidende rol op het schoolplein tijdens de pauzes.

Het leerteam 5 (SEO, KiVa, psycho-educatie, gezonde school) richt zich op schoolbeleid

betreffende de sociale ontwikkeling. Er wordt gestreefd naar een eenduidige omgang met de leerlingen door alle medewerkers.

De algemene verantwoordelijkheid van de school

- De school zorgt dat alle medewerkers in de school voldoende informatie hebben over pesten in het algemeen en het aanpakken van pesten in de eigen groep en de eigen locatie.
- De school neemt stelling tegen het pesten.
- De school brengt de huidige situatie rond pestbeleid in kaart.
- De school werkt aan een goed beleid rond pesten en veiligheid van leerlingen waar de hele school bij betrokken is.

Curatief

Signalering

De curatieve aanpak begint bij de signalering. Grensoverschrijdend gedrag bestaat niet alleen uit pesten. Leerlingen kunnen ook ruzie maken of in een conflict terechtkomen. Daarnaast is het ook mogelijk dat leerlingen elkaar plagen of dat er sprake is van een misverstand. De Burgemeester de Wildeschool bekijkt elke situatie vanuit het volgende perspectief:

- *Gebeurt het met opzet (intentioneel)?*
- *Kan het slachtoffer zich verdedigen (machtsverschil)?*
- *Hoe 'erg' (intens) wordt het ervaren?*
- *Gebeurt het steeds opnieuw (stelselmatig)?*

KiVa-team

Het KiVa-team (leerteam 5) is samen met de groepsleerkracht verantwoordelijk voor het onderzoeken en oplossen van peestsituaties. Leden van het KiVa-team weten hoe zij om moeten gaan met peestsituaties. Bij gerichte acties om pestproblemen op te lossen kan iemand van het KiVa-team worden ingeschakeld. Zijn er problemen en is de groeps sfeer niet veilig, dan worden zowel de gedragswetenschapper van de groep (anti-pestcoördinator) als het KiVa-team benaderd.

Curatieve groepsgesprekken (ondersteuningsniveau 1)

Als zich daadwerkelijk (pest)problemen voordoen, kan dit in de groep worden besproken. De leerkracht schat in of de groeps sfeer veilig genoeg is om een gezamenlijk gesprek te houden. Niet alle problemen kunnen in de groep worden besproken. Een groepsgesprek over pesten vindt alleen plaats wanneer het pestslachtoffer daarmee instemt. Wanneer het slachtoffer geen groepsgesprek wil, dan kan worden overgegaan op de steungroepaanpak.

Steungroepaanpak (ondersteuningsniveau 2)

De groepsleerkracht kan een steungroep inzetten om een pestprobleem op te lossen. De steungroep bestaat uit een aantal medeleerlingen uit de groep. Deze leerlingen wordt gevraagd of zij kunnen helpen bij het oplossen van het probleem. In de steungroep zit ook altijd de pester, de pester wordt niet als schuldige aangewezen. De focus van de steungroepaanpak ligt op het feit dat pesten een groepsproces is dat we samen willen oplossen. Voordat de steungroep wordt ingezet wordt dit eerst besproken met het pestslachtoffer zelf.

Herstelaanpak (ondersteuningsniveau 3)

Wanneer het pesten ondanks de gemaakte afspraken toch doorgaat wordt de herstelaanpak ingezet. Twee leden van het KiVa-team gaan in gesprek met de pestende leerling. Daarnaast wordt een herstelplan opgesteld. Het herstelplan wordt altijd ondertekend door de betreffende leerling en de ouders/verzorgers van het kind. Mocht de aanpak niet het gewenste resultaat hebben, dan kan de school overgaan tot schorsing van de pestende leerling. Zie hiervoor het protocol grensoverschrijdend gedrag (inclusief incidentenregistratie en schorsen/ verwijderen).

Monitoring

Tweemaal per jaar vullen de leerlingen uit de bovenbouw de KiVa-monitor in. Met deze veiligheidsmonitor wordt inzicht verkregen in het welbevinden van leerlingen, hun gevoel van veiligheid en pestgedrag.

Daarnaast wordt door leerkrachten bij de kleuters de sociaal-emotionele ontwikkeling geobserveerd middels KIIJK! en bij de groepen 3 t/m 8 inzichtelijk gemaakt via de Sociale Competentie Observatielijst (SCOL). Op deze manier wordt overzicht verkregen van het klimaat in de groep. Op basis van deze informatie worden, zo nodig, gerichte interventies ingezet op school-, groeps- en/of leerlingniveau.

Aanspreekpunt en coördinatie anti-pestbeleid

Binnen de school zijn de gedragswetenschappers het aanspreekpunt voor leerlingen en ouders wanneer er sprake is van pestproblematiek. Zij zijn anti-pestcoördinator/coördinator sociale veiligheid. Jaarlijks komen zij in de groepen om hun rol uit te leggen. In de school hangen posters zodat zij zichtbaar zijn voor de leerlingen en ouders. Daarnaast is dit opgenomen in de schoolgids.

Leerteam 5/ KiVa-team coördineert het beleid tegen pesten. Hierbij is aandacht voor de resultaten vanuit de veiligheidsmonitor, ingevuld door leerlingen van de bovenbouw.

De coördinatoren schrijven jaarlijks een verslag 'sociale veiligheid'. Deze wordt ter informatie voorgelegd aan het team en deelraad, tevens worden de resultaten opgenomen in de schoolgids. Zij analyseren de veiligheid op basis van incidenten, klachten en meldcodes en komen zo nodig tot verbeterpunten.

Het concrete stappenplan

Situatie:

Een leerling geeft aan pestgedrag te ervaren op school (ofwel n.a.v. een incident ofwel achteraf).

Een ouder geeft aan bij de leerkracht dat hun kind pestgedrag ervaart op school.

Stap 1:

- De groepsleerkracht gaat in gesprek met de leerling en/of ouders en noteert het gesprek in ParnasSys.
- De leerlingen gaan met elkaar in gesprek, waarbij de groepsleerkracht het gesprek begeleidt en eventueel kan helpen met het verwoorden of verduidelijken van situaties. Samen wordt geprobeerd tot een constructieve oplossing te komen.

Stap 2:

- Wanneer het pesten doorgaat (herhaling binnen een week), gaat de groepsleerkracht wederom in gesprek met beide leerlingen en probeert de oorzaak te achterhalen.
- De ouders van de gepeste leerling en de pestende leerling worden op de hoogte gesteld van de situatie; de vervolgstap wordt aangegeven.
- Het gesprek met zowel leerlingen als ouders wordt genoteerd in ParnasSys bij zowel de gepeste leerling als de pestende leerling.
In de gesprekken komt ook aan bod wat de leerlingen nodig hebben om uit deze situatie te komen.

Stap 3: Curatief groeps gesprek

- Wanneer het pesten doorgaat of het betreft bijvoorbeeld meerdere leerlingen (gepesten of pesters), gaat de groepsleerkracht in gesprek met de gepeste leerling(en) met het voorstel om de situatie in de groep te bespreken. Bijvoorbeeld door te zeggen: 'Ik ga aan de klas vragen hoe zij ervoor kunnen zorgen dat jij je weer prettig in de groep gaat voelen'.
Soms zijn meerdere gesprekken nodig met de gepeste leerling(en) om tot het groeps gesprek over te gaan. Belangrijk is dat de leerling voelt dat de groepsleerkracht pesten niet tolereert, de situatie wil oplossen en daarnaast dat de pester niet gestraft wordt (daar zijn leerlingen vaak bang voor).
- De groepsleerkracht informeert de anti-pestcoördinator/ KiVa-team dat er een groeps gesprek zal plaatsvinden.
- Curatief groeps gesprek (vindt plaats binnen een week na het pestincident)
In het gesprek neemt de groepsleerkracht duidelijk stelling dat iedereen met plezier naar school moet gaan en het niet toestaat dat iemand zich niet fijn voelt. **In het groeps gesprek wordt het woord pesten niet gebruikt.** Er wordt niet gesproken over feiten, beschuldigingen en daders. Het gesprek gaat over de leerling die het niet naar zijn zin heeft en hoe de groep met elkaar hier iets aan kan doen.
- De oplossingen vanuit het curatieve groeps gesprek worden in ParnasSys (gepeste leerling) genoteerd onder de vermelding curatief groeps gesprek.

Stap 4: Steungroepaanpak

- Wanneer het pesten niet in de groep kan worden besproken of opgelost, bijvoorbeeld omdat de gepeste leerling zich niet comfortabel voelt bij het bespreken in een groep, dan voert de anti-pestcoördinator of iemand uit het KiVa-team een individueel gesprek met de gepeste leerling om een beeld te krijgen van wat er gebeurt, hoe lang het al duurt, wie er betrokken zijn. Ook wordt besproken welke medeleerlingen de gepeste leerling kunnen helpen of steunen. Met deze informatie wordt een steungroep geformeerd.
In ParnasSys wordt een notitie gemaakt bij de betreffende leerlingen (gepeste en pester).

- De ouders van zowel de gepeste leerling als de pestende leerling worden door de groepsleerkracht op de hoogte gebracht dat de steungroepaanpak gestart wordt. Het (telefonisch) gesprek wordt genoteerd in ParnasSys onder de notitie 'steungroepaanpak gestart'.
- De groepsleerkracht meldt in de briefing dat er in de groep een peestsituatie is (verder geen inhoud). Het team is hierdoor alert tijdens bijvoorbeeld buitenspelen en in de gangen.
- De steungroep wordt bij elkaar geroepen om de gepeste leerling te helpen. Dit is onder leiding van de anti-pestcoördinator/ het KiVa-team. Het doel is om tot concrete oplossingen te komen om de situatie te verbeteren.
- De anti-pestcoördinator/KiVa team bekijkt met de groepsleerkracht wat er extra nodig is voor de groepsaanpak in de klas.
- Evaluatie na de eerste week en na twee weken: evalueren zowel met de gepeste leerling als met de steungroep. In de meeste gevallen is het pesten gestopt. In ParnasSys de notitie van de evaluatie met de afspraak voortzetten steunaanpak of afsluiten.
- Wanneer de situatie niet is verbeterd, kan nogmaals een gesprek met de steungroepaanpak plaatsvinden. Ook kan ervoor worden gekozen een andere samenstelling bij elkaar te roepen. Wanneer bij evaluatie hiervan na een week nog geen veranderingen zijn, kan worden overgegaan naar stap 5.

Stap 5: Herstelaanpak

- Het pesten blijft doorgaan, de pester lijkt niet ontvankelijk voor de steungroepaanpak.
- De anti-pestcoördinator/ KiVa-team stelt samen met de pester een herstelplan op in de vorm van een contract. In het contract staat beschreven wat het gewenste gedrag is en wat de consequenties zijn als het pesten doorgaat (zie hiervoor ook protocol grensoverschrijdend gedrag (inclusief incidentenregistratie en schorsen/verwijderen). Bij het opstellen van het contract zijn eveneens de ouders, de groepsleerkracht en een directielid aanwezig om het contract te ondertekenen. De ouders van de gepeste leerling en leerling zelf worden ter informatie op de hoogte gebracht van het starten van de herstelplan.
- Er volgt een notitie in ParnasSys, het contract als bijlage.
- Nadat het contract is opgesteld wordt wekelijks een evaluatiegesprek gevoerd met de pestende leerling, zijn ouders, de groepsleerkracht en anti-pestcoördinator/ KiVa-team. Bij vooruitgang kan afgebouwd worden. Een verslag van deze gesprekken wordt in ParnasSys genoteerd.
-

Eventueel:

- Als zowel de steungroepaanpak als de herstelplan geen effect hebben, kan de school ervoor kiezen om de KiVa-trainer in te schakelen. Deze kan extra ondersteuning bieden bij de omgang met de pestgevallen.

